

Muhulane

Nr 10 (359)

Oktoober 2019 (viinakuu)

Muhu leht

Ood Muhumaale

Kord Mone oli väike saar
Nüüd saanud temast Muhumaa
Ta ümber on hulgana laidusid
Viirekurgus arhipelaag

See rahvas on veidike isemeelt
Ja räägivad nemad ka ise keelt
Kuid eestlane sellest aru saab
See on tükike Eestimaast

Tule vaatama sa, tule vaatama sa
Siis taipu saad sa Muhumaast

Tule vaatama tema laidusid
Tule vaatama kauneid neidusid
Siis aru saad sa Muhumaast

Kas oled sa mees või naine
Välismaalane või kodumaine
Kui vaevab sind ihuhäda
Raviks on sul Patisilla muda

Päev läbi sa püherda selle sees
Puhtaks pese end merelainetes
Ja ongi läinud su häda

Tule vaata, kui meri on linas
Tule vaatama merd koidupunas
Tule vaata siis, kui tormisel ööl
Põhjarannikul laine vastu panku

lööb

Tule ka siis, kui mahti saad
Kui lumi on katnud kadakad
Kõik võtame vastu, kust tulete
Sest sõbralik rahvas me oleme

Eino Mereäär

Näitus "Kenad köögipõlled"
ja "Pisike muhu kiele küügi-
sõnaroamat" avatud Hellamaa
Külakeskuses ja Hellamaa
Raamatukogus 30. novembrini.

ISSN 1736-289X

Hapurokapäe Hellamaa külakeskuses

Septembris toimus Saaremaa toidufestivali raames üritus KÜLLA KÜLLA. Selle raames olid paljudes kohtades üle maakonna avatud külamajad. Igalühel oli oma programm välja mõeldud ja majad olid avatud 12–18.

Hellamaa külakeskuses toimus sel päeval hapurokapäev. Kutsusime mõned tegijad, kes keetsid selleks päevaks kuut erinevat rokka, mida külalistele mekkimiseks anda.

Inna valmistas VANAEMA APUROKA, mis koosnes ainult tuhlis ja rukkijahust. Reeda ja Helve hapurokad olid ka tuhlis. Anu ja Tiina valmistasid tänapäevaseid rokkasid - õuntest ja petist.

Uskumatult suur huvi tõi sel päeval kohale üle saja inimese. Raamatukogu tegi köögipõlled näituse ja koostas muhukeelse toitude sõnastiku, lisades juurde ütlusi toidu kohta. Näitust saab veel tükk aega vaatamas käia.

Päeva mõte oli, et seda toredat hapurokka ikka edasi keedetaks. Pikad pimedad sügisõhtud on ees ja loodetavasti saime paljusid rokapisikuga nakatada.

Apuroka valmistajad ja mekkijad
Hellamaa külakeskuses.

Kogu päeva kordamineku eest tänud raamatukogu Anule, Innale, Reedale, Helvele, Anule, Mallile,

Aimele, Pillele ja Angelale. Oli kangesti kena päe!

Tiina Jõgi

Reisikiri: Muhu külavanemate õppereis Tartumaale 23.–24. septembril

Idee- ja kogemusreisi Tartumaale korraldasid koostöös Muhu vald ja meie maakonna Leader tegevusgrupp Saarte Koostöökogu. Reis toimuski Saarte Koostöökogu projekti „Hoo andmine kogukonna koostöövõrgustikele” raames.

Juba grupijuht Annika (valla arendusnõunik) poolt saadetud kavast oli näha, et tuleb üks äge

reis tänu valitud marsruudile ja ka ennast kirja pannud reisiseltskonnale.

Esmaspäev, 23. september

Varahommikul pärast esimest öökülma ja vahetult enne kalendrisügise algust asusime Tartu poole tee: ligi 20-liikmeline grupp, valdavalt Muhu külavanemad, valla kultuuri- ja arendusspetsialistid,

sekka paar saarlast maakonna läänepoolsest otsast.

Olles donkihhotliku visadusega läbi murdnud Läänemaa tuuleveskiterägastikust, tundus tee suurde ilma lahti olevat. Oli, uudisena vaid Karuse ristist looduspilti signenud tõsiselt suurte harkjalgade – uute kõrgepingeliinide mastirida.

Loe edasi lk 4.

7. septembril sündis Maarja-Liisa ja Aron Pilli perre tütar **Nora** Pilli.

Maal elamise päev

Mitmekesisest Muhumaal elamise päevast kirjutas 30. septembri Meie Maa. Huvilistele olid avatud nii vallamaja kui ka valla hallatavad asutused: lasteaed, põhikool, hooldekeskus, spordihall ja noortekeskus, Muhu muuseum Koguvas ning raamatukogud. Küllastada sai Loovuspesa, seiklusparki ja Sinilinnu korterelamus novembris valmivaid üürikortereid. Lisaks tutvustati vallamajas nii hetkel müügis olevat kinnisvara kui ka erinevaid töövõimalusi saarel, teavitas Meie Maa.

Volikogu 13. septembri istungi päevakorrast

- Soojusmajanduse arengukava täiendamine (Liiva katlamaja),
- Kinnistu koormamine isikliku kasutusõigusega (Rässa külatee, elektri maakaabelliini paigaldamine),
- Ametnikule volituste andmine väikesaarte püsilanikele kalastuskaardi väljastamiseks (keskkonnaspetsialist),
- Informatsioonid.

Liival on valmimas Sinilinnu korterelamu üürikorterid

Muhu uus hooldekodu alustas tööd 1. aprillil 2014. aastal ja vallale kuuluvad endise hooldekodu ruumid jäid tühjaks. Lähtuvalt Muhu elu arengust ning taskukohaste elamispindade nappusest, oli tegelikult juba varem otsustatud, et vabanenud pind ehitatakse ümber korteriteks. Juba 2014. a aprillis alustati hoone ümberehitamise projekteerimisega ning 2015. a lõpuks oli projekt valmis. Õigeaegne ja kiire projekteerimine oli oluline, sest 2017. aastal, kui avanes SA Kredex kaudu toetusmeede „Kohaliku omavalitsuse üksuse elamufondi arendamiseks juhtumipõhine investeeringutoetus“, oli meil kaasrahastuse edukaks taotlemiseks vajalik dokumentatsioon ja piisav investeeringivõimekus olemas ning Muhu vald oli Eestis esimese viie omavalitsuse seas, kes antud programmist 2018. aastal toetust sai. Hoone ümberehitamistööde kogumaksumus on 824 250 eurot, millele lisandub veel korteritesse paigaldatava köögmööbli maksumus 43 000 eurot. Poole antud summast tasub SA Kredex ja pool on Muhu valla omavahendid.

Hoone ehitustööd algasid 2018. a suvel. Kuid seoses maja väga kehva olukorraga rajas vald juba 2017. aastal omavahenditest majale drenaažisüsteemi, uue kanalisatsiooni välisvõrgu, teostati keldri välisseinte hüdroisolatsiooni ja soojustamine - tööde kogumaksumus oli üle 130 000 euro.

Sinilinnu korterelamus on kokku 16 korterit, nendest 8 on päris uued ja täielikult uuendatud on ka 8 endist korterit. Majas on 5 ühe-toalist, 9 kahe-toalist ning 2 kolme-toalist korterit suurusega 40–60 m². Elamu on vastavalt tänapäevastele nõuetele ka väga

Sinilinnu korterid ehitatakse Kredexi toetuse kaasabil

energiasäästlik: maja elektrienergia tarvet aitavad katta hoone katusele paigaldatud 31 kW võimsusega päikesepaneelid, sooja vee tootmine on lisaks Liiva katlamajast saadavale soojusele võimalik ka hoone otsaseinalle paigaldatud päikesekollektorite abil, soojustati hoone fassaad ja hoone pööningul on kokku 50 cm paksune soojustuskiht

Tänaseks on korterelamu ehitustööd lõpusirgel ja ehitaja Kuresaare Ehitus OÜ annab hoone üle hiljemalt 23. oktoobriks, millele järgneb köögmööbli tarne ning paigaldus. Praeguste plaanide kohaselt saavad uued elanikud korteritesse kolida hiljemalt novembri lõpus või detsembri alguses.

Uute rajatavate üürikorterite ja ka teiste vallale kuuluvate munitsipaal korterite üürileandmise ja kasutamise korda reguleerib Muhu Vallavolikogu 20.6.2019. a määrus nr 34 „Munitsipaal eluruumide kasutusse andmise ja kasutamise kord“. Määrus on leitav Muhu valla kodulehelt teadete alt või Riigi Teatajast.

Toome välja siiski mõned olulised punktid, mis puudutavad eelkõige Liiva Sinilinnu korterelamus asuvate uute üürikorterite kasutusse andmist ja nende kasutamist.

Kuna korterid ehitatakse Kredexi toetuse kaasabil, on vastavalt kehtestatud nõuetele valmivad korterid mõeldud eelkõige tööelastele inimestele ja nende peredele, seega

inimestele, kes vajavad elukohta Muhu vallas tulenevalt töökohast või selle muutumisest. Loomulikult on vabade korterite olemasolul võimalus saada üürikorteri kasutajateks ka teistel soovijatel.

Üürikorteri saamiseks tingimuseks on Muhu valla elanikuks olemine munitsipaal eluruumi taotlemise hetkel või munitsipaal eluruumi eraldamisel on üürikohustatud registreerima ennast Muhu valla elanikuks rahvastikuregistri seades sätestatud tähtaegadel ja korras. Üürileping sõlmitakse kuni kolmeks aastaks ja pikendamine on taas võimalik kuni kolmeks aastaks.

Munitsipaal eluruumide üüri piirmääraks on kehtestatud 3 eurot ühe ruutmeetri kohta kuus, millele lisanduvad kommunaalkulud. Täpne üüri piirmäär Sinilinnu majas kehtestatakse oktoobrikuu jooksul.

Üürikorteri saamiseks tuleb vallavalitsusele esitada vabas vormis taotlus, kus on toodud andmed taotleja ja temaga korteris koos elavate pereliikmete kohta, samuti põhjus, miks korterit vajatakse.

Hoolimata sellest, et korterite üleandmise täpne kuupäev pole veel teada, on Sinilinnu elamu korteritele esitatud taotluste arv juba üle kümne. Taotlusi saab esitada jooksvalt ning praeguseks ühtegi korterit jagatud pole. Senised Sinilinnu korterelamus üürikortereid omanud inimesed saavad soovi korral sõlmida uued kuni 3-aastased lepingud.

Muhu Vallavalitsus

Vallavalitsuse istungitelt

5. september

Otsustati ajutiselt vabastada korraldatud jäätmeveost Levalõpme k Härma kinnistu (1.10.2019–1.3.2020). Otsustati võõrandada otsustuskorras Muhu vallale kuuluvad Kantsi k Adometsa mü (2,42 ha, mtm) ja Suuremõisa k Vana-Tamme mü (3,8 ha, mtm) pakkumuse esitanud Principal OÜ-le.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Pädaste k Karjaaru mü-l kaalutlusotsuses toodud tingimustel.

Väljastati projekteerimistingimused: - Raegma k Vasseli mü elamu ja abihoonete ehitusprojektide koostamiseks,

- Pädaste k Kõrtsi-Silveri mü elamu ja abihoonete ehitusprojektide koostamiseks.

Väljastati ehitusluba:

- Lehtmetša k Kohtuelu mü puurkaevu rajamiseks,

- Nõmmküla Muda mü puurkaevu rajamiseks,

- Simiste k Laeva mü paadikuuri püstitamiseks ja olemasoleva elamu laiendamiseks.

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Otsustati jagada Nõmmküla Vana-Leemeti kü kaheks eraldi katastriüksuseks: Vana-Leemeti (tootmismaa) ja Uue-Leemeti (mtm).

Tunnistati nurjunuks hoonestusõiguse konkurss Piiri k Platsi kinnistule. Otsustati korraldada uus konkurss tähtajaga 15.11.2019, tingimused jäävad endiseks.

18. september

Otsustati ajutiselt vabastada korraldatud jäätmeveost:

- Kantsi k Jõe, Leeskopa k Salu, Hellamaa k Väike-Saadu ja Lepiku k Saueaugu kinnistud (16.9.2019–31.5.2020),

- Hellamaa k Kuusiku, Külasema k Välja, Nurme k Kalevalla kinnistud (1.10.2019–31.5.2020),

- Linnuse k Rannaääre kinnistu

(15.10.2019–1.5.2020).

Väljastati ehitusluba Pädaste k Jõe abihoone püstitamiseks olemasolevale õuealale.

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Eraldati vahendeid reservfondist (hajaasustuse programmi projektid, sporditegevuse kohamaksud, Muhu Jooksu kulud, täiskasvanute gümnaasiumi kohamaksud, installatsioon “Süda” soetamiskulud, Noortekeskuse ventilatsiooni parandamistööd).

Otsustati korraldada alla lihthanke piirmäär jääv hange “Arvutite ja monitoride kasutusrent”.

Mihkli- ja viinakuu Muhu Muuseumis

Selle aasta sügis saabus vähemalt muuseumisse ootamatult ja kui kalender seda ei väidaks, siis väga ei usuks, et suvi taas nii kiirelt möödus. Muuseumis jätkame oma toimetustega, pisut on vaiksemaks jäänud, aga toimumas veel üht-teist.

2. septembril alustasid Muhu Põhikoolis oma kooliteed 13 uut õpilast ja traditsiooniliselt toimus esimene koolitund muuseumile kuulavas vanas koolimajas „koolmeister” Meelis Mereääre õpetamise järgi. Õpiti usuõpetust, maateadust, emakeelt, rehkendamist, laulmist ja turnimist. Õpilased tegid kõike tublilt kaasa.

3. septembril käisid Muhu Muuseumi töötajad koos Saaremaa Muuseumi töötajatega ühisel väljasõidul Lääne-Saaremaal. Küllastati Mihkli talumuuseumi, Lümända lubjaparki ning Loona mõisa Vilsandi Rahvuspargi keskust.

7. septembril toimus Muhus oikumeeniline palverännak, mille toimumisele aitasid muuseumi poolt kaasa Meelis Mereäär ja Eda Maripuu.

11. septembril külastasid muuseumi Kuressaare Gümnaasium 4. klassi õpilased, kes soovisid saada teadmisi vana-aja koolist. Tunnid viis läbi Meelis Mereäär. Koolitunnile järgnes sõnade otsimise mäng. Õpilastele väga meeldis ja nad uurisid, millal võivad jälle tulla – see on alati kõige parem tagasiside meie jaoks.

15. septembrist on Kunstitali igapäevaselt suletud, kuid muuseumipood on veel ümber kolimata ja gruppidele avame ukse soovi korral. Sel aastal oli Kunstitalis üks näitusmüük nimega „Muhune kunstis”, mis oli väga edukas. Järgmise aasta näitusteplaani kohaselt on sinna tulemas rohkem kui üks näitus.

23. ja 24. septembril külastasid muuseumi juhataja ja varahoidja

koos Saaremaa Muuseumi töötajatega Lõuna-Eestit. Küllastati mitmeid toredaid kohti.

24. septembril kohtusime Muhu Põhikooli 3. klassi õpilaste ja klassijuhatajaga. Muuseumi külastuse kokkuvõttena valmivad õpilastel seinalehed, kus ühel peal teave naiste tööst, teisel meeste tööst, kolmandal vanadest hoonetest ja neljandal rahvariietest. Õpilased olid väga tublid ja igaüks leidis endale sellest külastusest midagi uut. Nendega kohtume ka oktoobris ja siis juba teistel teemadel.

27. septembril õppisime ja õpetasime koos Orissaare Gümnaasiumi 5. klassi õpilastega. Rääkisime taas vana-aja lastest, koolist, mihklipäevast, rahvariietest. Õpilased said ise joonistada enda muhumustri, lisaks mängisime mängu ning tutvusime köögiviljadega.

Oktoobris on tulemas täiskasvanu õppimise päev. Muuseumi kontorihoones toimub 12. oktoobril karmoskamängu õpe. Algas kell 12 ja orienteeruv lõpp kell 14. Osalus tasu 5 eurot ja veel on paar vaba kohta. Kellel soovi osaleda, palume end registreerida muuseum@muhumuseum.ee.

Muhu Muuseumis vaadatavad näitused: II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil”. Välja talu I korruse fuajees „Muhu moodi moodi loodi” on veel mõnda ega vaadatav.

Toomal: Madise kambris on stendid Muhu looduse ja ajaloo kohta. Tooma talu endises sigade laudas näitus „Muhu ja Läti”. Uue õppeaasta algust Lauciene põhikoolis Lätis ilmestab samuti meie näitus „Muhu ja Läti”.

Muhu Muuseum on avatud T-L kella 10–17.

Tervitustega,

Siret muuseumist

Hiljuti ulatas vähivärvifond „Kingitud elu” abikäe 60-aastasele Muhus elavale Ain Välile. Fond võimaldab mehele immuunravi võitluseks neeluvähiga. Ravi maksab ligi 4000 eurot kuus.

Aita Aini ja teisi vähihaigeid: www.kingitudelu.ee/annetajale

Uuring kinnitas suure liustikuoru olemasolu Suures väinas, kirjutas 4. septembri Saarte Hääl. Oru olemasolu välistab silla rajamise Kesselaiu trassil. Suurt väina läbib kuni 45 m sügavune liustikuorg, mis jookseb välja Soome lahte. Kesselaiu ja Muhu vahelt kulgev org on kuni 45 m sügav ja 1–1,5 km lai. Org on suuresti täitunud pehmete setetega, selle põhjas on kuni 20 m viirsavi ja kuni 10 m moreeni, mille kohal on vee sügavus kuni 20 m. Arvatavasti suubub org Hiiumaalt põhja pool Soome lahte, mille lähedal teatakse selle sügavus olevat sajakonna meetri ümber.

Kogusime Muhu Kohvikutepäeval Burks&Kala kohvikus Muhu lasteiaia toetuseks veidi raha ja andsime pidulikult selle aktusel üle. Täname kõiki kohviku külastajaid ja toetajaid!

Mikk Mäsus ja
Andres Sutt,
Burks&Kala

Koosta Mälumänguõhtu

laupäeval, 26. oktoobril kell 19

Osalema mahuvad 16 kiiremat võistkonda.

Võistkonna suurus kuni 6 inimest (olete märganud, et teeme ka erandeid?), osaluspanus 2 eurot / in.

Registreeri oma võistkond Koost Muhu Resto facebooki lehe kaudu või tel. 372 5693 9589, Liinu.

Registreerimisel palume teada anda ka võistkonna liikmete arv.

Käsitöökojad 19. oktoobril üle Eesti - teema AJATUS

Täiskasvanud õppija nädal

Laupäeval, 19. oktoobril kl 10–14 toimub käsitööselti Oad ja Eed ruumis Liival õpituba „Nööbiilu – nutikaid võtteid nööpidest kaelakee tegemisel”.

Juhendajad: Anu Kabur jt seltsi liikmed.

Lemmiknööbid endal kaasa võtta. Piiri taaskasutuskeskusest saab vajadusel lisa soetada. Muud materjalid seltsi poolt (vajadusel ka nööpe).

Õpituba on tasuta.

Eesti Töötukassa

TÖÖTA
JA ÕPI

Olete oodatud Eesti Töötukassa poolt korraldatud infotundidesse, mis toimuvad Muhu Lasteaias, Liiva külas järgmistel kuupäevadel:

16.10.2019 kell 17.00-18.30

„Kättevõtmise asi!”

Saaremaa osakonna karjäärinõustajad tutvustavad õppimis- ja koolitusvõimalusi töötavale inimesele

30.10.2019 kell 17.00-19.00

Minu elu, minu võimalused?

Avatud küsimuste ring vähenenud töövõimega inimestele.

Saaremaa osakonna juhtumikorraldajad tutvustavad vähenenud töövõimega inimestele mõeldud teenuseid sh räägivad töövõime hindamisest.

14.11.2019 kell 17.00-19.00

Töötukassa võimalused töandjate toetamiseks. Mis ja kellele?

Saaremaa osakonna töandjate konsultant annab ülevaate erinevatest töandjate toetatavatest teenustest alates uue töötaja värbamisest kuni olemasoleva töötaja teadmistesse ja oskustesse investeerimiseni, abist erivajadusega inimese töölevõtmisel.

27.11.2019 kell 17.00-19.00

Töötukassa võimalused töö leidmise toetamisel.

Saaremaa osakonna töötajad tutvustavad erinevaid teenuseid, mida töötukassa tööotsingute toetuseks pakub ning räägivad võimalusest, kuidas end töötuna registreerida sh e-töötukassas.

Reisikiri: Muhu külavanemate õppereis Tartumaale 23.–24. septembril

Algus lk 1.

Nii kõrgete, et edaspidi puudub vajadus liinialuste korrastustööde järele. Esimese vahepeatuse ajal paar tundi hiljem Viljandis oli maapind ikka veel kohmetanud: mandril oli olnud tõsisem öökülm kui saartel.

SPARK Demo keskus

[sparkdemo.ee]

Leheruumi kokkuhoiuks on siin ja edaspidi külastatud objektide järele lisatud veebilink, kust hea lugeja võib ammutada lisateavet.

Poole kaheteistkümnepaiku jõudsimel Tartusse, kus tutvusime kõigepealt SPARK Demo keskusga. Laheda olemise ja ladusa jutuga ettekandjal Rasmusel oleks nagu nimbus pea ümber säranud. Peagi selgus ka põhjus: tegemist oli 7-kordse maailma- ja Euroopa meistriga veemotospordis Rasmus Haugasmägi, kelle perenimi oli algul kõrvust mööda libisenud. Tehnikasport nõuab tarmu ja nutikust, sealt siis ka tema loogiline ning sorav esinemisoskus, lisaks on Rasmus lõpetanud TTÜ avaliku halduse ja riigiteaduse eriala (2017).

SPARK Demo on Lõuna-Eesti ettevõtluse visiitkaart, pakkudes ettevõtjatele võimalust suurendada oma nähtavust, olla osa suurest teabevõrgustikust, osa võtta SPARK Demo ja selle partnerite korraldatud üritustest ning korraldada keskuses oma koosolekuid ja muid üritusi. Ettevõtete väljapanekud demos illustreerivad nende tegevusi, erilist ja annavad võimaluse jagada piirkonna ettevõtete edulugusid investoritele, teistele ettevõtetele, kodanikele ja ametnikele. Suurest huvist keskuse vastu annab tunnistust asjaolu, et tänaseks on seda külastanud juba üle 6 000 inimese vähemalt 20 erinevast riigist.

Rasmus Haugasmägi tutvustab Lõuna-Eesti ettevõtluse demo- ja infokeskust. Tagaplaanil Tartu nn nutirattad.

MTÜ Sibulatee

[www.sibulatee.ee]

Sibulatee ei ole mitte kibe tuline vesi, mida kurguhädade puhul, silmad veekalkvel, endale sisse kallata, vaid Peipsi ääres sibulamajandusega tegelejaid ühendav võrgustik (i.k. The Onion Route).

MTÜ Sibulatee tegemisi tutvustas Liis Lainemäe. Sibulatee motoks on: oleme võrgutatud! Muhulane ütleks siinkohal: oleme kessitatud! Tegelikult tähendab see asjaosaliste ettevõtete ja inimeste olemist omavahelises suhtlusvõrgus. Hetkel kuulub sibulatee võrgustikku 24 liiget. Devisiks on: üks piirkond (Peipsi-äärne), kaks rahvust (eestlased ja venelased) ja kolm kultuuri (vene vanausulised, baltisaksa mõisakultuur ja eesti talupojakultuur).

Sibulatee süda Alatskivi asub 40 km kaugusel Tartust. Sibulatee läbimise võib ette võtta nii päevase väljasõiduna Tartust, külastades seda tagasisõidul Põhja-Eestisse, või seigeldes siin mitu päeva. On nii palju vaatamist kui ka ise käe

külge panemise võimalusi – peenarde kaevamisest kuni sibulate istutamise ja maast ülesvõtmiseni.

Lõunakeskuse Taluturg (MTÜ Maitsev Lõuna-Eesti)

[www.taluturg.ee/lounakeskuse-taluturg]

Lõunakeskuse Taluturu tegemisi tutvustas juhataja Merle Vall. Jäi silma, et kohati olid hinnad küll kõrgemad kui meil (mugulsibul 3,50 eurot/kg, kartul 1,20 eurot/kg, kõrvits 1,80 eurot/kg). Ent oli ka kaupu, mida Muhus tikutulega taga otsida, kui mitte mihhklipäevalaata arvestada (jõhvikad 3,00 eurot, karp võis ehk 0,51 olla). Nagu ettevõtjatele omane, hakati kohe vahetama kontakte ja arutlema kaupade tarnevõimaluste üle. Hetkel kaugele ei jõutud, aeg kiirustas tagant, aga küllap võetakse hiljem ühendust.

Taluturul müüakse Eestimaa kasvatatud ja kohalikust toorainest toodetud kaupa. On vaid üksikuid erandeid (nt šokolaad), kus põhi-tooraine ei ole eestimaine. Enamik kaupu on pärit Lõuna-Eestist ja mida siin pole, jõuab Taluturule mujalt Eestist. Taluturul leidis ka Saaremaa tootjate kaupa (Saaremaa ehtne toode). Taluturu e-pood asub aadressil astri.ee/taluturg.

Eesti Põllumajandusmuuseum

[epm.kovtp.ee]

Põllumajandusmuuseum (EPM) Ülenurmel oli selle päeva üks põhilisi külastusobjekte nii aja kui väljapanekute rohkuse poolest. Muuseum tutvustab põllumajan-

Kas teadsid?

- * Tartu alustas maailmas esimesena mobiilset parkimist
- * Andre talu lehmad saavad tihti pai, sellepärast on nende piimast tehtud juust eriti hinnatud
- * Taluturg tegutseb Tartus kümnendat aastat ja igal aastal on lisandunud üle 30 uue toote Eesti taludest
- * Põllumajandusmuuseumis võib kohata ka elusloomi
- * “Kus pole puudu tahtest, seal ei tule puudu ka võimalustest” (pealkiri Kambja valla lehes)

duse ja maaelu arengut Eestis. EPM loodi 1968. a professor Jüri Kuuma initsiatiivil Eesti Põllumajanduse Akadeemia juurde. Alates 1972. a asub muuseum endise Ülenurme rüülimõisa hoonetes. 1981. a avas muuseum endises hobusetallis ulatusliku püsiekspositsiooni „Teraviljakasvatust Eestis”. Hiljem on ridamisi lisandunud teisi põllumajandusega seotud ekspositsioone. Giidide Sulevi ja Pireti tandemina esitatud ettekannete põhjal saime ammendava ülevaate muuseumi ajaloost ja erinevatest rikkalikest väljapanekutest, mida külastasime.

MTÜ Önnemaa [onnemaa.ee]

Önnemaa tegemisi tutvustas juhataja Kersti Leis. MTÜ on asutatud juba 2005. a. Selle eesmärkideks on lastele, noortele, peredele ja igas eas inimestele hariva, loova ja preventiivse (ennetava) tegevuse pakkumine, eakatele päevahoitu, eakohaste ürituste ja tegevuse pakkumine, integratsiooniprogrammides osalemine, erivajadusega ja riskigruppidesse kuuluvate inimeste tegevusse kaasamine, nende vaba aja veetmise ja puhkevõimaluste loomine, sotsialiseerumine ja elukvaliteedi parandamine. MTÜ Önnemaa all tegutsevad Lastestuudio Önnemaa, Ülenurme Pere- ja Noortekeskus, Tõrvandi Pere- ja Noortekeskus, Önnemaa Tantsustuudio Neptune. Juhataja Kersti sõnul on neil aastate jooksul olnud vaid üks kaebus nende tegevuse kohta vanurite hooldekodult, põhjusel, et nende hooldealuseid noorteüritusse ei kaasatud. Täna on olukord lahendatud.

SPARK Demo üks stendidest: lõngade kõrval ekraanil jookseb näitlikult terve tööprotsess.

Reisikiri ...

Uhti Avatud Ateljee

[www.uhti.ee]

Uhti kõrtsihoone puhul on tegemist Tartu-Võru maantee ääres paikneva 19. sajandist pärit ühe taliga väikese kivikõrtsiga (rahvasuus ka Valge-Reola ja Valge kõrts). Aga tähtis on see, et sisuliselt üpris lagunenud hoonest on saanud igati uhke ja omapärane tootlustus- ja kunstitootmiskoht. Meie õhtusöök toimuski Uhti Avatud Ateljees ehk Uhti kõrtsis, kus meiega liitusid Kambja valla arendusjuht Kristi Kull, Kersti Leis ja Uhti perenaine Kai Paks, ühtlasi MTÜ Uhti Küla Süda tegevdirektor, kes tutvustasid kogukonna ja omavalitsuse koostööd. Kahe valla – Ülenurme ja Kambja ühinemisel jäi nime poolest peale viimane. Seetõttu kannab ühendvald endise väiksema venna – Kambja – nime.

Kõrtsihoone valdajaks on Kambja vald, kes on maja välja rentinud. Toitlustamise kõrval on realiseerunud ka nn avatud ateljee roll. Kõike, mida kohapeal valmista-

Ülenurmele on koondatud hulk vanemat tehnikat, mille ostarvet annab teinekord ära arvata.

takse, on võimalik ka osta. Samuti saab jälgida kunsti ja käsitööga tegelejate tööd ning soovi korral ise õppida ja proovida. Võileivataldrikud võisime muide kingituseks kaasa võtta.

Õõbisime Tartu hotellis Pallas. Riia 4 asuv hotell avati 1999. a kevadel. Pallas on saanud oma nime asukoha järgi, enne Teist maailmasõda paiknes samal krundil kunsti- kool Pallas. Praegune hoone on ümber ehitatud nõukogude-aegsest

Tartu teenindusmajast. Tundmatuse ni muudetud eks- ja interjööri on tagasihoidlik, ent maitsekas. Numbritubasid ilmestavad seinasuured visandid meie tuntud kunstnike töödest.

Muljetevahetamist ja kokkuvõtete tegemist esimesest reisiapäevast jätkus meil hotelli kohvikulauas hiliste õhtutundideni.

Hants Kipper

Et lugejat säästa, jätkame reisikirja järgmises Muhulas

3 sammu, mis muudavad sinu ja su pere elu ohutumaks:

1. Soovitame väikselastega peredel kasutada **kaetud pistikupesasid**. Olemasolevatele pistikupesadele saab paigaldada spetsiaalsed kaitsmed, mida leiab igast ehituspoeist.

2. Jälgi, et elektriseadmete **juhtmed ja korpused** oleksiderved. Katkiseid juhtmed ja seadmed on otsene elektriõht. Pistikut seinast välja tõmmates tuleb alati hoida kinni pistikust ja teise käega toetada seinakontakti kaanele ning alles seejärel tõmmata.

3. **Seadmeid ei tohi laadida umbes kohas!** Diivani vahel, padja või teki all laadiv telefon, arvuti või mõni muu nutiseade kuumeneb üle, sest õhu ligipääs on takistatud. Võib tekkida lühis ning lisaks lausa kõrvetavale kuumusele võib see isegi põlema süttida. Sama lugu võib juhtuda ka ilma seadmeta vooluvõrku unustatud laadijatega. Elektrilevi

Mesinik Aimar Lauge elu suurimast meesaagist kirjutas 7. septembri Saarte Hääls.

Valitsus otsustas eraldada **ehitismälestiste korrastamiseks** miljon eurot. Toetus on mõeldud omandireformi käigus tagastatud ehitismälestiste hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks, restaureerimiseks ja taastamiseks. Tingimustes on seekord rõhuasetus hoonetel väljaspool Harjumaad, Tallinna ja Tartut. Taotluste esitamise tähtaeg Muinsuskaitseametile on **31. oktoober 2019**.

Täpsemalt vt Muinsuskaitseameti kodulehelt.

Rahva tervise tähtsaimast näitajast

Rahvastikuteadlane Jaak Uibu, D.Sc, tuletab meelde, et rahva tervise tähtsaim näitaja on vaieldamatult sündimus, mida aga tänasel päeval tunnistada ei taheta: „Rahva tervise näitajaid on sadu, aga tähtsaim neist on sündimus. [...] Üksnes sündimuse kaudu tagatakse rahvastikuprotsesside pidevus ehk rahva püsimine ja seda loetakse rahva elujõu näitajaks.” (Jaak Uibu oli Eesti peasanitaararst/tervishoiuministri asetäitja 1989–91.)

Uued Uudised 29.9.2019

Rahvuslik tarkuse päev

Muhu põhikooli traditsioon alustada kooliaastat rahvarõivastes tõi sedakorda kohale Hollandi fotograafid, teatas 2. septembri Saarte Hääls. Muhu on vist ainus paik maailmas, kus kooliaastat sellisel viisil alustatakse, usuvad hollandlased.

Muhu põhikooli **klassiõpetaja** Riin Jürgensonist kirjutas 7. septembri Saarte Hääls.

Muhulaste roosiaed

1. oktoobril avati Muhu valla sünnipäeva ja EV 100 tähistamiseks roosiaed Muhu südames, mis on muhulaste ühiseks kingituseks kõigile muhulastele, nagu teavitas asja eestkõneleja ja organiseerija Muhu Pärandikool.

Saaremaa Sõjavara Muuseumisse jõudis teadaolevalt ainus säilinud sõjaaegne **dessantpaat** Eestis, mis asus kolmveerand sajandit Lahekülas laudalaks peidus, kirjutas 10. septembri Meie Maa.

Investeeringutoetusest

9. oktoobrini on ettevõtjatel võimalus taotleda PRIA vahendusel **investeeringutoetust** projektidele, mis aitavad mitmekesistada maapiirkondade majandustegevust väljaspool põllumajandustootmist. Maaelu arengukava 2014–20 (MAK) meetme 6.4 eesmärk on eelkõige keskustest eemale jäävates piirkondades eelduste loomine uute sobivate ja atraktiivsete töökohtade tekkeks väljaspool põllumajandussektorit. Toetust võib saada ehitamiseks ning ehitiste juurde taristu rajamiseks, masinate ja seadmete soetamiseks ja paigaldamiseks, samuti rändkaupluse ja selle sisustuse jaoks jne. Abikõlblike kulutuste ning taotlejale esitatavate nõuete kohta on teave meetme määruses. Selgitusi pakub PRIA veebileht, abi saab küsida tel. 7377 678.

Ohutu kütteperiood on igaiue enda teha

Tänavu on toimunud 472 eluhoone tulekahju, neist 81 tulekahju on alguse saanud puudustega küttesüsteemide kasutamisest. Tulekahjudes on hukkunud 20 inimest, neist 18 eluhoone tulekahjudes.

On viimane aeg korstnapühkija kutsumiseks. Soojade ilmadega on võimalik veel parandustööd teha ning kütteseadmed korda saada. Lääne päästkeskuse ohutusjärelevalve büroo nõunik **Jaak Jaanso** ütleb, et tahma- ja pigipõlengud, mis saavad alguse korstnast, on väga ohtlikud. „Korstnas tekkiv põlemine lõhub kütteseadmeid ning tekkivate pragude kaudu levib põleng kiirelt hoonesse. Sealt edasi tekivad juba korvamatud kahjud,” ütleb Jaanso.

Küttesüsteemist alguse saanud põlenguid saab iga koduomanik ennetada. Esimese asjana tuleb kutsuda kutseline korstnapühkija neid üle vaatama ja hooldama. „Küttesüsteeme tuleb hooldada nii tihti, et ei tekiks tahma- või pigipõlemise ohtu, kuid mitte harvemini kui üks kord aastas,” ütleb Jaanso. „Kui kõetakse märgade küttepudega või on värske õhu juurdevool puudulik, tekib rohkem tahma. Siis tulebki puhastustööd käile võtta tihedamini.”

Ühe korteriga elamus ja selle teenindamiseks vajalikus hoones või kuni 60-ruutmeetrise ehitusaluse pinnaga ja kuni viie meetri kõrguses mitteelamus võib ahju, kaminat või pliiti ning korstnat ja ühenduslõõri enda tarbeks neli aastat ise puhastada. Igal viiendal aastal tuleb kutseline korstnapühkija kutsuda. Loetelust suuremate ehitiste korral tuleb korstnapühkija tellida iga aastal. Ise puhastades tuleb hoolitseda selle eest, et tahm saaks eemaldatud kõikidest küttesüsteemi osadest. Jaanso sõnul on tuhamur küll väga hea abimees, kuid lõõrid tuleb kõigepealt korralikult lõõrharjaga läbi harjata ja alles siis imuriga tahm eemaldada.

Usaldusväärsete korstnapühkijate kontakte saab päästeala telefonilt 1524. Puhastamise üle arvestuse pidamine on majoamaniku kohustus. Arvestuse pidamine on vajalik näiteks kindlustuseltsile, tõendamaks, et küttesüsteem on kontrollitud ja puhastatud.

Kui korstnapühkija avastab puhastustööde käigus, et küttesüsteemil on puudusi, koostab ta kirjaliku ettepaneku. „Ettepanekus tuuakse välja tuleohutusnõuete rikkumiste sisu, tuleohu kirjeldus ning vajalikud tegevused nende kõrvaldamiseks,” ütleb Jaanso ning lisab, et ühe eksemplari edastab korstnapühkija alati ka päästkeskusele.

Kui omanik ise vastavalt korstnapühkija tähelepanekule oma küttesüsteeme korda ei tee, võib Jaanso sõnul oodata ukele koputamas inspektorit, kes esitab puuduse kõrvaldamise nõude juba ettekirjutusega.

Muhulased ja suur põgenemine aastal 1944

Samal ajal, kui Punaarmee septembris 1944 Tallinnale lähenes, lahkusid laevad ja paadid Eestimaa randadest, et viia vabasse maailma need, kes teadsid, et neil nõukogude korra ajal siin rahulikult elada ei lasta. Muhulastel, kellel olid oma paadid ja kelle hulgas oli üksjagu ka laevaomanikke, oli see lihtsam kui sisemaa elanikel. Lisaks endale päästsid nad sadu ja isegi tuhandeid teisi kaasmaalasi.

Üks sellistest oli Linnuse Mihkli-Jaagu **Ivan Randmets** (1896–1996), Vassili Randmetsa vanem vend. Ivan lõpetas Tallinna Mere-kooli lähi- ja kaugsõidu tüürimehe paberitega. 1934. aastal sai samas kaugsõidu kapteni paberid. Sõitis mitmetel laevadel, kaptenina aurikul „Leola” Lääne- ja Põhjamere ja Atlandi ookeanil. 1938–39 oli ta kontrollohvitser Hispaania mittevahelisekamise komitee teenistuses. 1940. aasta mais või juunis ostis ta koos Helmi Tuulingu ja August Niiduga väikese purjeka *Triina*, mis talle ka nõukogude ja saksa okupatsiooni ajal alles jäi. *Triina* oli ehitatud 1928. aastal Koivistos Soomes. Ivan Randmets ostis selle Oskar Grönroosilt Angelniemi kihelkonnast Kokkila külast, 1941. a natsionaliseeriti see nõukogude võimu poolt ja kuulus ametlikult Eesti Riiklikule Mere-laevandusele.

1944. aasta septembris viis ta selle laevaga üle 500 eestlast ja eestirootslaste Rootsi.¹ Rootsis sai ta tööd Ericssoni firmades, kuna oli lõpetanud radistide kursused ja oli Eesti Kaubaleva Ühingu Juhtkonna esimees.

Teine muhulane, kelle laevaga paljud vabasse maailma pääsesid, oli kapten-major **Mihail Kõvamees** (1891–1983), kauaaegne Tallinna Merejõudude Staabi Sõjasadama ülem. Mihail Kõvamees oli sündinud Rebaski Mulgul, kuid sealt 8-aastasena perega Vladivostokki välja rännanud, kus ta 1914. aastal ka merekooli lõpetas. Saksa okupatsiooni ajal oli ta Veeteede ameti ülem ja teistes juhtivates ametites ning kasutas oma ametikohta, et eesti noormehi Saksa sõjaväkke mobiliseerimise eest Soome aidata. 1944. aasta septembris² viis Kõvamees oma mootorpurjekaga *Atlantic* Rootsi viimase Eesti Vabariigi peaministri presidendi ülesannetes professor Jüri Uluotsa koos mitmete teiste Eesti avaliku elu tegelastega. Järgnev põgenemise kirjeldus põhineb Adolf Kolga mälestustel, mis ilmusid raamatus „Saare rahvas vabast maailmas 1944–1984”.

Kõvamehe laev väljus Tallinnast Kakumäelt siis, kui vene tankid olid

juba Tallinnale lähenemas. Kui kõik lahkujad olid laevas, avastas kapten, et ta oli oma auto väga nähtava koha peale jätnud ja pöördus paadiga tagasi randa, et viga parandada. Venelased olla sel ajal juba seal ringi liikunud. Paadimees oli samal ajal oma tädi sõrmuse liiva sisse kaotanud ja enne lahkumist otsiti seegi veel laevasolijate imetuseks käpuli liivas sobrades üles. Laevalt paistis, nagu oleks mehed rannas mingit palvetundi pidanud. Algselt pimeduse varjus lahkumise asemel hii-vati ankur päise päeva ajal. Professor Jüri Uluots sai oma käsutusse laeva ainsa eluruumi, mis oli ühtlasi ka masinaruum. Teised peitsid end alla kahe meetri kõrguses lastiruumis. Kuna ilm oli tuulevaikne, käivitati mootor ja sõideti reidil seisvate Saksa sõjalaevade vahelt takistamatult läbi. Ka allveelaevad ja lennukid neid ei tülitanud.

Tuul tugevnes ja laev kaldus kreeni, mille tagajärjel mootor lõpetas töö, see saadi siiski korda,

Mihail Kõvamees.

kuid Uluots suitsu ja kõrbehaisu täis ruumis enam viibida ei saanud. Tormiga laevatekil viibimine mõjus vähki põdeva Uluotsa tervisele aga halvasti. Järgmisel hommikul oli tegemist tõsise tormiga, kuid mootor pidas vastu ja jõuti Rootsi ranniku lähedale. Sõjaolukorra tõttu olid tuletornid tulet ja seetõttu ei riskinud kapten pimedas saarte vahele varjuda. Selle asemel sõideti tormis piki rannikut edasi tagasi, et seda päeval valgus üritada. Järsku märgati lähenevat kiirpaati ja kapten tundis pikksilmaga vaadates ära Külasepa Marjavälja Madise paadi. Adolf Kolk oli ise selle paadi kordaseadmise juures korduvalt olnud. Tulija oligi arhitekt Madis Kolk³ (1894–1951) perekonna ja paari tuttavana. Tulijatel oli kütus otsakorral, mis tormisel merel oleks võinud saatuslikuks saada. Paat ühendati Kõvamehe laevaga ja hommikul avastati, et oldi Sandhami tuletorni kohal, kust algab saartevaheline laevatee Stockholmi. Samas ilmus ka Rootsi lennuk, mida nähes heisati laevale sini-must-valge lipp, mida nähes lennuk neid tiibu kallutades tervitas. Sadamasse jõudes viidi Uluots lennukiga haiglasse. Teised paigutati tel-laagrisse, kus neid kuuma söögi ja joogiga turgutati ja kus nad nagu tuhanded teised pagulased paberist voodiriite krõbinal end välja magada said. Selgus, et mootoririkke ajal oli neid jälginud Rootsi allveelaev, mis oli valmis abi andma, kui neil ei oleks õnnestunud mootorit uuesti käivitada. Järgmisel hommikul jätkati lootsiga teekonda Stockholmi suunas ja silduti linna lähedal jahtklubi sadamas, mis juba kihvas põgenike paatidest. Paljud

Atlanticu reisijad viskasid Rootsi jõudes oma kaasavõetud relvad üle parda. Loots, kes oli relvakollektsionäär, sai ilmselt mõne ka endale.

Adolf Kolk töötas saksa okupatsiooni ajal Sadamatehastes tööstusosakonna juhatajana ja tal oli ka endal põgenemiseks paat varutud, kuhu ta kaasa võtmiseks vara ja dokumendid viis. Selle avastasid aga sakslased, kes elektrijaama õhku laskma tulid, ja hävitasid paadi granaadiga.

Rootsist lahkumise järel asus Kolk Kanadasse, kus töötas allveelaevade, vabrikute ja aatomi-elektrijaamade ehitustel.

Põgenemiste organiseerimisega tegeles veel Koguva Vanatoalt pärit **Rudolf Schmuul** (1921–2002), kes organiseeris 1944. aastal Rootsis Eestist põgenemist ja kogus selle jaoks raha. Schmuulil õnnestus Eestist paatidega ära tuua umbes 1500 inimest. Rudolf Schmuulist sai Rootsis juhtiv kalandustegelane. 1990. aastate alguses alustas ta taas raha kogumist, et restaureerida Muhu Katariina kirik, mis taaspühitseti 1994. aastal.

Eda Maripuu
Muhu Muuseum

¹ Ivan Randmetsa järelehuüdes 20.4.1996 Stockholmis ilmunud Teatajas on ekslikult kirjas, et Randmetsaga koos põgenes 4 inimest. Tegelikult on teada, et lisaks eestlastele põgenesid temaga ka viimased 70 eestirootslast.

² Erinevates allikates on kuupäev erinev.

³ Madis Kolga ehitatud on Simiste koolimaja Muhus, Tallinnas tuletõrjehooned Gonsiori tn, Kiviõli jaamahoone ja ta oli restaureerinud Koluvere lossi.

Kõinastu – unustatud saar Muhumaa vetes (3)

„See nüüd südant sööbki. Elumaja oli valla vastastikuses kinnitusseltsis üles võetud. Nii et kui kellelgi majad maha põlevad, siis selts ehitab oma kulul uued hooned üles. Aga praegu pole põrmugi kindel, kas minu maja üles ehitatakse. Kolm päeva enne õnnetust mõõdus liikmemaksu maksmise tähtpäev. Seltsist oli saadetud välja teated, et maks tuleb tasuda, kuid meie külas keegi seda teadet kätte ei saanud, sest keegi ei käinud posti järel...” „Kas saarele siis kindlatel päevadel posti ei tulegi?” „See’p see häda ongi, et ei tule. Kui keegi sõidab paadiga Saaremaale ja võtab posti kaasa, siis saame kätte. Tihti

vedeleb post nädalate kaupa maal ja mõnikord on isegi kuu post kor-

Võrklaev omapüütud angerjaga

raga saarele toodud. Teadet ma kätte ei olnud saanud, ma ei teadnudki, et maks juba tuleb tasuda. Poole krooni ümber kõigest see raha on, aga kui nad hakkavad tähesabast kinni, siis jätavad maja üles ehitamata...” Praegu elavad Võrklaevad Lemberite juures. Hoonetegrupist on järel vaid mõni üksik must palgiots ja poolik korstnajuup – nii põhjalik on olnud tule hävitustöö. Tules hukkus ka kahe naabri hooneid, kuid õnneks ainult vähetähtsaid ja odavaid kõrval-ehitusi.

Maa Hääl 6. september 1937

Järgneb

Leisi UJUMA alates kolmapäevast, **9. oktoobrist**. Osalustasu 3.50/5.50. Buss väljub Liiva kiriku parklast kell 18, vajalik registreerimine telefonil: 503 7407

Mihklilaadal pakkus ka MuhuMaaLammas oma toodangut.
Kalmer Saar

Rautsi Talu Saaremaal võtab vastu talvekartuli tellimusi.

Sordid "Laura" ja "Gala".
Müüa ka porgandeid-peete

Tellimusi ootame tel: 5649 0520 (Jana)
või keidi@rautsitalu.ee

Suuremate koguste puhul pakume TASUTA transporti

Citelli

Telli oma reovee mahuti tühjendamine kuival ajal, sest ülesküntud õuemuru ei ole silmailu.

Reovee- ja Fekaalivedu Saaremaal ja Muhumaal

TELLIMINE: 555 35 405

Hind:

Muhu vald – 75eur/kord
Orissaare piirkond – 80eur/kord
Põide piirkond – 80eur/kord
Valjala piirkond – 90eur/kord
Leisi piirkond – 90eur/kord

Hinnad sisaldavad käibemaksu.

Meil on võimalik maksta pangakaardiga.

Auto paak 4m3

Standardvooliku pikkus 5 meetrit. Võimalik pikendada 5 meetri kaupa 20 meetrini. Lisa voolikud autol peal.

Tellimisel veenduda, et mahutile on takistusteta ligipääs ja tee kannab 8,5 tonnist masinat. Klient tagab mahutikaane lihtsa avatavuse.

Teenindame mahuteid mille miinimum luugi läbimõõt on Ø120mm

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimme-rite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsiooni- ja torutööd, elektritööd

Teehoovli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus
JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus
Avant 520 + erinevad agre-gaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas
vanas laudakompleksis.

KEVAD 2019

Muhu Varahalduse OÜ

LEIAME SOBIVA LAHENDUSE KÕIGILE
KINNISVARAGA SEOTUD KÜSIMUSTELE

Tellides meilt roomikekskavaatori koos kalluriga on
roomiku transport objektile tasuta.

EHITUSMASINAD

- Roomikekskavaator CASE 40.-/h
- Kopplaadur JCB 3CX 30.-/h
- Minitraktor Avant 528 25.-/h
- Teehoovli 40.-/h
- Pinnasefrees 70.-/h
- Tõstukiga traktor Valtra 36.-/h
- Metsaveotraktor Valmet 45.-/h

VEOKID

- Kallur Volvo FMX kv 20t. 1.25/km
- Kallur Iveco 8x4 kv 20t. 1.25/km
- Väike kallur Volvo FM 1.10/km
- Metsaveok Volvo FH 1.35/km
- Fekaaliveok Scania 1.10/km
- Furgoon Mercedes Bens 1.10/km
- Treiler kv 20t. 1.25/km

MATERJALID

- Killustik fr 0-32 8.20/t
- Killustik fr 16-32 13.80/t
- Killustik fr 32-64 8.80/t
- Liiv 14.20/t
- Freesitud asfalt 14.80/t
- Sõelutud muld 14.00/t
- Sõelutud muld täiteks 5.00/t

Hind sisaldab täiskormaga
transporti Muhus

Kui Teile teeb muret võsastunud või rapikuks muutunud kinnistu, siis paku selle
korrastamist meile. Teeme maa korda ja maksame Teile pakutud töö eest
väärilist tasu.

Küttepude müük ja saekaatri teenused.

Laiema valiku ja rohkem infot pakutavate teenuste ja tehnika osas leiad meie
kodulehelt

WWW.MUHUVARAHALDUS.EE
INFO@MUHUVARAHALDUS.EE

Mõtisklusi

x Inimene on relvade kuningas. Ta on isegi sõnast teinud relva.

x Kui kuldnokk laulab, toob see kulda.

x Mõttetreening... Parim, mida inimestele soovitada. Aga kust leida treener?

x Kui me ei kohtu enne, siis helguse tipptunnil ikka.

x Rõõmu Sulle nii palju, kui tänavu on pihlakakobaraid!

Lugupidamisega **Enda Naaber**

OÜ KEHE pakub tööd:

- Töödejuhatajale
- Üldehitajale

Küsimused ja lisainfo:
 info@kehteehitus.ee
 tööpäevadel telefonil 506 6906 Kulder

Hellamaa külakeskuses
Kinoõhtu - reedel, 25. oktoobril kell 19
Kinohommik - teisipäeval, 29. oktoobril kell 10

Andres Puustusmaa tragikomöödia "Kohtunik"
 pilet 4 eurot

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistus iga kuu teisel ja viimasel pühapäeval kl 14.

Muhu Katariina kirikus

P, 13. oktoobril kl 14 lõikus-tänapüha jumalateenistus armulauaga.

Muhu Hooldekeskuse kirikuruumis

27. oktoobril kl 14 jumalateenistus armulauaga.

Koguduse hooldajaõpetaja

Hannes Nelis, tel 529 1881
 hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani püha-kuju kogudus

5. oktoobril kl 10 Jumalik liturgia.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus

6. oktoobril kl 10 Jumalik liturgia.

Teenib preester Toivo Treima,
 tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkus

14. septembril 92-aastane **Armilde Ausmeel**.

Tunneme kaasa omastele!

Talvekuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Fride Saksakulm	93 (16.11)
Aino Saksakulm	93 (29.11)
Asta Kesküla	88 (10.11)
Aino Veski	88 (25.11)
Estrid Põlluäär	88 (29.11)
Ellen Roi	87 (24.11)
Aino Äkke	87 (25.11)
Helmut Noot	87 (27.11)
Heljo Maandi	87 (30.11)
Erna Saartok	84 (6.11)
Vaike-Helje Lahke	83 (26.11)
Astra Vingisaar	82 (3.11)
Juta Laaneväli	80 (13.11)
Luule Tarvis	75 (22.11)
Paul Tüür	70 (8.11)
Eimar Valk	70 (29.11)

Küllli Raudsepp	65 (1.11)
Uno Toom	65 (9.11)
Jaan Naanu	65 (24.11)
Elle Maltis	65 (27.11)
Ulvi Kipper	60 (16.11)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

* Ostan korteri, maja või äri-pinna Muhus. Telefon 512 3086.

* Ehitusmehed/kiviaiameistrid ootavad tööpakkumisi. Tel. 5461 6512.

Koost Muhu Restos

Laupäeval, 12. oktoobril kl 19

KONTSERT - ÕHTUSÖÖK

Esineb: Mari Jürjens

Köögis toimetab Restoran Pegasus peakokk Karl-Silver Pärisma

hind 35 eurot sisaldab kolmekäigulist õhtusööki ja kontserti.

Info ja broneerimine: Koost Muhu Resto facebooki lehe kaudu või liinu@koost.ee, tel. 5693 9589

Kuivastu postipunkt on 2. oktoobrist taas avatud

Kuivastu sadama kauplus, Muhu vald, Saare maakond 94702
 T-L 10.00–18.00; E,P suletud

Saare korsten OÜ

Korstnapühkimisteenus

Töö puhas ja põhjalik

Korstnapühkija Aadu Süld

Kutsetunnistuse nr 138888

Tel. 56935883

saarekorsten@gmail.com

Ole nähtav! Riputa helkurid taas jope/koti/saapa jne külge!

Novembri Muhulase materjalid on teretulnud 30. oktoobri õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
 tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
 Muhulane ilmub kord kuus.
 Internetis www.muhu.ee
 Trükkitud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
 Hind 50 eurosent